

IN BEWEGING

Stilte en rust voor mens en samenleving

STILTE IN BEWEGING

van inspiratie tot expressie

In 2015 diende Waerbeke haar tweede beleidsplan in om opnieuw voor vijf jaar als sociaal-culturele beweging officieel te worden erkend. In haar dagelijkse werking dient dit plan als kompas en toetsingskader. Vooraf werden in samenspraak met de Algemene Vergadering de missie en visie van Waerbeke verfijnd. De formulering gebeurde op basis van het 'stiltewiel', een handig instrument om de creatieve mogelijkheden van stilte, rust en ruimte in grote lijnen zichtbaar te maken. Het verbeeldt de ruimte waarin tal van kwaliteiten (bloem) die uit de stiltebeleving tevoorschijn komen (bron), tot uitdrukking en in beweging worden gebracht (wiel).

Maatschappelijke innovatie gaat over het samenstromen van vele praktijken die deel uitmaken van een dieperliggende vernieuwende onderstroom. In *Bronstraat – Waerbeke Cahier 4* – werd uitvoerig toegelicht hoe de groeiende praktijkgemeenschap rond stilte, rust en ruimte kan leiden tot meer veerkracht en participatie [p. 14-24, met schema's].

[uit: *Strategisch beleidsplan 2016-20*, Waerbeke, 2015, p. 41-45]

Waerbeke koestert en bevordert de beleving van stilte, rust en ruimte als voorwaarde tot leefkwaliteit. De beweging werkt aan een gemeenschap die duurzame ontwikkeling, diversiteit en dialoog behartigt en realiseert vanuit het creatieve en verbindende vermogen van stilte, rust en ruimte. Ze informeert en sensibiliseert, biedt vorming en ondersteuning aan, en voert actie naar verschillende doelgroepen in heel Vlaanderen. Waerbeke ontwikkelt, organiseert en stimuleert concrete projecten met partners uit allerlei disciplines en tal van sectoren.

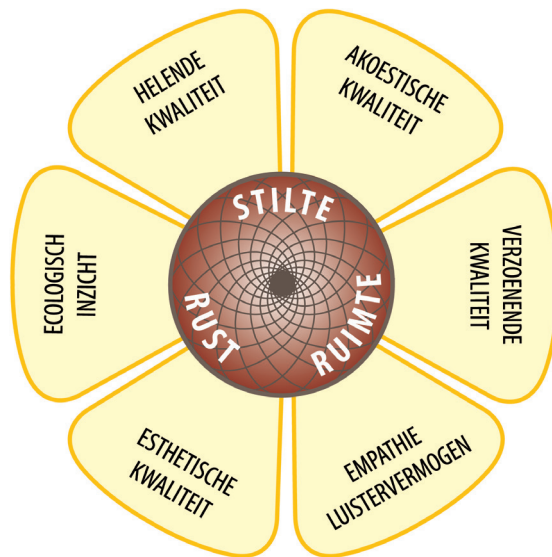
Stilte als creatieve bron [ruimte voor inspiratie – bron]

We beleven een tijd waarin steeds meer mensen stilte opzoeken om rust te vinden of om zich te herbronnen. Stilte, rust en ruimte dragen bij tot een kwaliteitsvolle omgang met de wereld, de anderen, zichzelf... Te midden van een vooral op productie, consumptie en versnelling gerichte maatschappij bieden stilte en rust de nodige ruimte tot verdieping en ontmoeting.

Leefkwaliteit bepaalt het welbevinden van iedereen, jong en oud. De zorg voor de dagelijkse leefkwaliteit in onze snel veranderende, vaak uiterst complexe samenleving is ieders verantwoordelijkheid, van individu tot overheid. Stilte, rust en ruimte staan niet los van de soms lawaaierige, hectische realiteit, maar bevinden er zich als mogelijkheid middenin. In die zin maken ze deel uit van het leven van elke dag.

Waerbeke beschouwt stilte vanuit een brede visie op milieu, mens en samenleving. Akoestische stilte is weliswaar meetbaar, maar de werking blijkt pas na persoonlijke beleving ervan. In die zin zijn stilte, rust en ruimte ook altijd een 'cultuurgoed'. Ze zijn een stimulans voor eenvoud, luisterbereidheid en dialoog. Zo kunnen ze bijdragen tot zorgzame aandacht en maatschappelijke betrokkenheid.

Stilte, rust en ruimte zijn een voorwaarde tot leefkwaliteit, maar zijn in Vlaanderen en Brussel niet langer van nature beschikbaar. Ze staan vandaag erg onder druk. Waerbeke wil de beleving en de waardering van stilte, rust en ruimte – met zoveel mogelijk betrokkenen – koesteren, ter harte nemen en vrijwaren. Als open praktijkgemeenschap wil ze nieuwe ontwikkelingskansen verkennen en aanreiken, opdat de erfenis uit het verleden op haar beurt aan volgende generaties kan worden doorgegeven. Vanuit die optiek is Waerbeke als sociaal-culturele beweging niet alleen een uitnodiging, maar ook een uitdaging.

Stilte werkt
[ruimte voor verkenning – bloem]

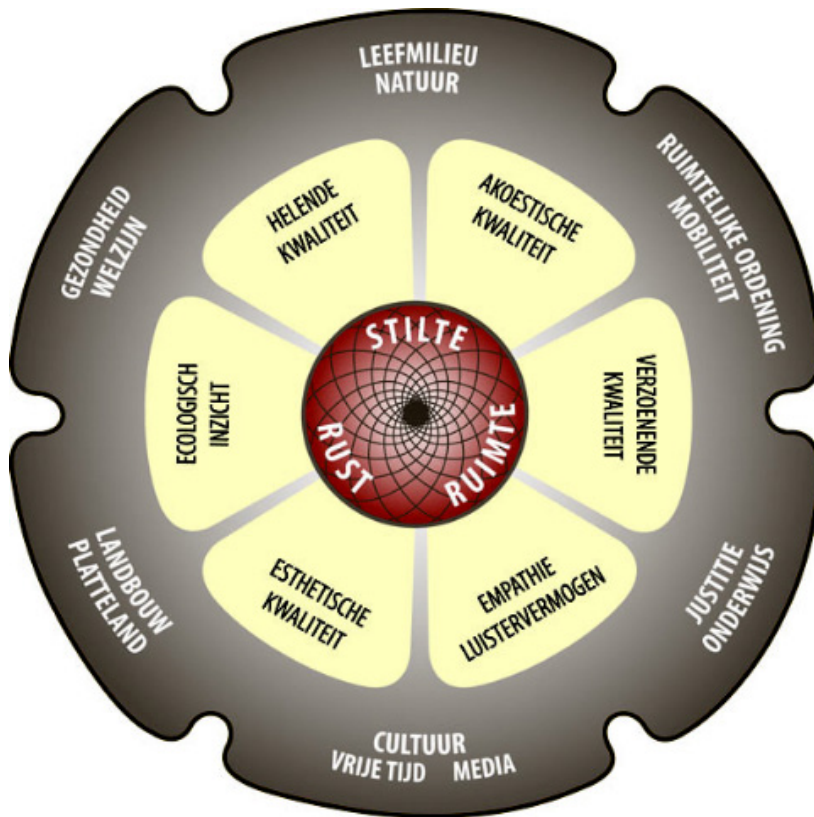
Waerbeke gelooft in de kracht en de werkzaamheid van stilte. Stilte, rust en ruimte zijn zowel individueel als maatschappelijk waardevol. Stilte beleven is proeven van het leven in al zijn facetten. Fysieke, uitwendige stilte is niet altijd nodig, maar blijkt voor velen wel een mogelijke opstap naar innerlijke stiltebeleving. Dit is een intiem gebeuren, waaruit andere zienswijzen en nieuwe attitudes kunnen ontstaan. Het is pas vanuit vrije, open ruimte dat helder inzicht mogelijk is en dat uitzicht op nieuwe, vaak onverwachte mogelijkheden ontstaat.

Waerbeke wil werken met en voor een zo breed mogelijk publiek en – in de eerste plaats via ‘stiltebemiddelaars’ – toeleiding bieden naar een kwaliteitsvolle stiltebeleving. Stilte is immers als een gastvrije, open ruimte in de samenleving, want stilte is van niemand in het bijzonder – dus van iedereen. Midden in de toenemende drukte, complexiteit en vaak ook strijd of conflict, bieden stilte en rust ruimte voor compassie en meerstemmigheid. Het

is in die ruimte dat diversiteit kan thuis komen in een wereld waar het lokale en het globale in elkaar vloeien. Een bedachtzame stilte- en rustwerking kan aantonen hoe de onderstroom van innerlijke stilte mensen verbindt over sociaal-economische, levensbeschouwelijke, etnische en historisch gegroeide verschillen heen.

Waerbeke vertrekt vanuit wat er binnen de samenleving leeft en wil als community of gemeenschap personen, plekken en praktijken met elkaar verbinden. Voorts gaat ze op zoek naar inspirerende voorbeeldpraktijken in binnen- en buitenland. Veel aandacht gaat naar de bijbehorende pedagogiek en aanpak. Als sociaal-culturele beweging creëert Waerbeke een ‘contactzone’ tussen beleidsverantwoordelijken, het veld van professionele en vrijwillige bemiddelaars, sociaal-culturele organisaties, bedrijven... en het ruime publiek.

Stiltebeleving bevraagt het gangbare westerse mens- en wereldbeeld en nodigt uit tot zorgzame aandacht. Voor de mens en de wereld, voor de natuurlijke, landelijke of stedelijke omgeving, voor al wie er leeft, werkt of op zoek komt. Zo genereren stilte, rust en ruimte specifieke

kwaliteiten die een belangrijke rol (kunnen) spelen in uiteenlopende maatschappelijke domeinen, zoals ecologisch inzicht, empathie en luistervermogen, heling en herstel, creativiteit, esthetiek, verzoeningsgezindheid, bemiddeling...

Stiltemakers in beweging **[ruimte voor expressie – wiel]**

De laatste jaren ontstaan overal in Vlaanderen en Brussel – over de verschillende beleidsdomeinen heen – burgerinitiatieven of praktijkgemeenschappen die met stilte, rust en ruimte aan de slag zijn of willen gaan. De werking komt voort uit een brede onderstroom van ervaringen, invalshoeken en theoretische reflectie, die als een rizoom telkens nieuwe vormen en dimensies aanneemt (zie p. 74). Stilte- en rustwerking biedt binnen tal van beleidsdomeinen creatieve mogelijkheden.

Zo levert haar helende kwaliteit aantoonbare bijdragen aan ontwikkelingen op het vlak van gezondheid en wel-

zijn. Stilte, rust en ruimte als akoestische en ecologische kwaliteit leiden tot initiatieven die rekening houden met de samenhang tussen leefmilieu, ruimtelijke planning, mobiliteit en gezondheid. In het domein van landbouw, natuur en landschapsbeheer – met het oog op duurzame ontwikkeling. En ook in het onderwijs en de rechtspraak wordt stilte (her)ontdekt, wat leidt tot nieuwe inzichten en praktijken. Stilte, rust en ruimte – en het gebrek eraan – krijgen vernieuwde aandacht binnen kunst en cultuur, pers en nieuwe media, toerisme en vrije tijd.

Waerbeke wil op een verantwoorde, samenhangende manier helpen om stilte, rust en ruimte in de samenleving te verankeren en duurzaam te beheren. Als brede burgerbeweging slaat Waerbeke bruggen tussen verschillende beleidsdomeinen op lokaal, regionaal en Vlaams niveau en tussen overheid en burgers.

Stilte, rust en ruimte hebben bovendien een gemeenschapsvormende kwaliteit. In haar eenvoud nodigt stilte uit tot luisterbereidheid, wederkerigheid en respect. Nieuwe vormen van samenwerking en cocreatie zijn hierdoor mogelijk. In die zin bevordert stiltebeleving de

sociale cohesie, alsook de veerkracht van individuen en hun participatie binnen structuren, organisaties en leefgemeenschappen.

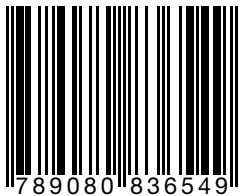
Waerbeke gaat ervan uit dat iedereen in Vlaanderen en Brussel recht heeft op stilte, rust en ruimte. Ze wil deze kwaliteiten zoveel mogelijk beschikbaar, zichtbaar en deelbaar maken. Hiertoe gaat ze als sociaal-culturele beweging – samen met zoveel mogelijk partners – over tot maatschappelijke actie in concrete projecten of trajecten. Waerbeke ontwikkelt hiervoor eigen initiatieven en werkt op vraag van derden. Ze streeft naar een rechtmatige spreiding van mogelijkheden tot stiltebeleving met het oog op een zo groot mogelijke deelname van zoveel mogelijk betrokkenen. Vandaar ook het grote belang van toegankelijke communicatie, dialoog en aangepaste pedagogische werkwijzen.

Waerbeke brengt de praktijkervaring, de reflectie daarover, goede voorbeelden uit binnen- en buitenland en wetenschappelijke inzichten samen in een professioneel ervarings- en expertisecentrum.

Waerbeke gelooft in de creativiteit en de veerkracht van mensen. Een sociaal-culturele beweging rond stilte, rust en ruimte in Vlaanderen en Brussel nodigt iedereen uit tot wakker burgerschap, kritische (zelf)reflectie, alertheid, behoedzaamheid en respect. In stilte krijgen innovatieve praktijken en scheppingskracht ruimte tot ontplooiing.

WAERBEKE is genoemd naar het dorp Waerbeke (Geraardsbergen) in het hart van het Stillegebied Dender-Mark. In de voormalige pastorie bevindt zich vandaag haar coördinatiecentrum.

Waerbeke vzw
Waerbekeplein 19
9506 Waerbeke
T 054 24 57 54
info@waerbeke.be
www.waerbeke.be

Echte verandering vertrekt vanuit stilte, niet vanuit de processen die naar verstillingsvoeren.

Waerbeke stelt temidden van alle drukte en hectiek de unieke waarde van verstillingsmaatschappelijk aan de orde – los van theorieën, overtuigingen, confessies, religies of levensbeschouwingen.

Deze bloemlezing markeert de afronding van een intense periode van pionieren. Dit is het eerste Waerbeke Cahier na haar officiële erkenning als sociaal-culturele beweging in 2011. Het bundelt een aantal teksten die sindsdien binnen de werking van Waerbeke tot stand kwamen. Vaak vanuit de luwte, soms vanop het voorplan, brengen de auteurs met eigen motivatie en deskundigheid stilte mee in beweging. Daarmee geven zij uitdrukking aan het fundament waarop Waerbeke de komende jaren verder wil bouwen: met haalbare interventies stilte als bron van leefkwaliteit helpen aanboren in zoveel mogelijk contexten voor zoveel mogelijk mensen.